

Iskate vsak dan svoje
delo in priložnost.
—
Issued daily except Sundays
and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni
prostori: 2057 E. Lawrence av.
Office of publication:
2057 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XVII.

Čena lista
je \$5.00. Entered as second-class matter January 23, 1915, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 6. junija (June 6), 1924.

Subscription \$5.00
Yearly

STEV.—NUMBER 133.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

REPUBLIKANCI BODO SPET RIBA- RILI V KALNEM.

Prihodnji četrtak bo predložil u-
niverzitetni predstnik Burton
nominacijo predsednika Coolidgea
republikanski konvenciji.

NJEGOV GOVOR NE BO NITI REAKCIJONAREN, NITI NE STRANKARSKI, PRAVI ON!

Washington, D. C. — Jedro ti-
stege govora, v katerem bo pri-
hodnji četrtak predložil univerzi-
teti predstnik Marion Leroy
Burton iz Michigana republikan-
ski gospodi na konvenciji v Cle-
velandu nominacijo predsednika
Coolidgea, bo tole:

"To je mož, ki sem ga poznal
petnajst let, in ravno zato mislim,
da je pametno, če ga imenujete za
predsedniškega kandidata."

Potem pride očitnoje Coolidge-
ve osebnosti in opisane njegove
ga značaja v navadnem in služ-
benem življenju.

Nato bo povedal govornik, ka-
ko sta šla on in Coolidge naprej
in naprej po lestvi človeškega živ-
ljenja — Coolidge z županskega
stolca v nekem newenglandskem
mestu do predsedniške družinskih
držav, a Burton pa iz ravnatelj-
ske pisarne na neki dekliški šoli
do predsedniške minnesotske in
sedaj pa michiganske univerze.

Oba moža spoštujeta drug dru-
ga. Coolidge zaupa Burtonu,
ta pa Coolidgeu. Enaki tihi skup-
lete.

Javnost je izvedela, da ne bo
Burtonov, govor reakcionaren.
Republikanska gospoda prav do-
bro ve, kje jo čevlji žuli. Natan-
ko ji je znano, da je velika veči-
na ameriškega ljudstva napre-
dno, le to je škoda, da mora ta
večina navadno voliti, kogar ji
predloži vsemogočni in reakcio-
narni Wall Street, čigar ponižna
dekla je washingtonska vlada.
Njegov govor, pravi Burton sam,
ne bo reakcionaren. Kako je mo-
goče biti progresiven, če človek
povzdiguje reakcionarnega člo-
veka v deveta nebessa, je težko
razumeti le tisti, ki hočejo riba-
riti v kalnem. Treba je nasuti lu-
den peska v oči. Treba se je pred-
volitvami delati naprednega, po-
volitvah pa iti po poti najbolj na-
zadnjakega sistema. Stari gosja-
ški stranki sta se doslej večino let
svojega obstanka držale tega ge-
sla.

"Vsakdo, ki je že čital moje
spise, posebno pa mojo knjigo
"Our Intellectual Attitude in an
Age of Criticism," ve, kakšno sta-
liše zavzemam. Na avetu, ki je
neizbegljivo izpremenljiv, ni glav-
na stvar v življenju to, ali je stvar
stara ali nova, nego to, ali je res-
nična ali ne.

"Prva naloga vsakega člove-
škega bitja je misliti. Kadar se
dokopljete do dejstev, naj se ravna
in dela po njih.

"Deliti javne moze v progresiv-
ce in reakcionarje je dostikrat
brezplodno delo. Zato mislim, da
me je nepotrebno siliti k izjavi,
v kateri naj povem, ali bo moj
govor progresiven, ali pa konser-
vativen. Vsakdo, ki me pozna, ve,
da poletavajo moje misli v bodo-
čnost."

Ko je bil Burton vprašan, ali
bo njegov govor kratek, ali dolg,
je odgovoril tole:

"Zadosti dolg. Moji govori so
zdaj kratki, zdaj dolgi, kakor to
je zahteva dotična prilika."

Otroci rudarji v Indiji.

London. — (Fed. Press.) —
Statistika, predložena parlamen-
tu, kaže, da je v letu 1922 delalo
7605 otrok pod 12. letom starosti
v rudnikih v britski Indiji. No-
vejše številke niso znane. V istem
letu je v indijskih rudnikih de-
lalo 78,806 žensk, od katerih je
bilo 25 ubitih pri delu, in 142,103
moških. Vseh rudarskih delavcev v
Indiji l. 1922. je bilo 228,511.

VRHNE.

Chicago in okolica: V soboto
jasno in hladno. Zaprta vetrovi.
Solnce izide ob 5:15, zaide ob
6:21.

Pregled dnevnih do- godkov.

Amerika.

Stara republikanska garda so
prilizuje farmarjem na zapadu.
Milijon dolarjev pripravljenih
za obrambo mladih morilcev.

Moč senatorja La Folletta na-
rašča.

Socialisti niso edini glede La
Folletta.

Daugherty je odklonil poziv
na pričanje pred senatnim odse-
kom.

Odsek, ki je preiskal petrolejs-
ki škandal, je obsodil oljne po-
godbe.

Inosemstvo.

Predsedniška kriza v Franciji
je dosegla višek.

Nemška vlada priporočila zbor-
nici sprejetje Dawesovega načr-
ta.

Amerika poslala bojno ladjo v
albansko pristanišče.

V Rumuniji še ni revolucije.

Samomori na Japonskem v
znak protesta se množe.

Ameriški letalci počivajo v
Sangaju.

La Follettova moč narašča.

Washington, D. C. (Federated
Press.) — Sedaj se pomenjujejo
progresivci v zasebnih pogovorih
z La Follettom, kdo bi bil naj-
pripravnější in najboljši kandi-
dat za podpredsedniško mesto na
La Follettovi volilni listi. Glas-
re po mestu, da je kandidatura
ponudena bivšemu načelniku zvez-
ne kupčijske komisije V. Mur-
docku iz Kansasa.

Podpora za neodvisno volilno
listo se veča in veča, kakor to za-
trjujejo vsi tisti, ki se ogrevajo
za La Folletta. Med tistimi, ki
katerih pričakujejo podporo, so
tudi naslednji moške: W. J. Bryan,
Josephus Daniels, Wm. Allen
White, pa senatorji Norris, Fran-
zier, Brookhart, Shipstead, Mag-
nus Johnson, Owen in Wheeler.
Dvomljiivi so Borah, Dill, Nor-
beck in Hiram Johnson. Pisma od
strani voditeljev nemških, irskih
in skandinavskih ameriških dru-
štev napovedujejo, da bo v tistih
krogih novo gibanje zelo silno.

MacDonald prece- pi ligo narodov.

Začel je s delom za pojačanje
mednarodne organizacije v spo-
razumu s Herriotom.

London, 5. jun. — Ramsay
MacDonald je včeraj razpravljal
z raznimi uradniki v ministarstvu
zunanjih zadev o svojem načrtu
za pojačanje in večje veljavnosti
lige narodov. Zdaj, ko je Poinca-
re v Franciji pobral kila in kopi-
ta, upa MacDonald uresničiti svoj
načrt s pomočjo nove francoske
vlade.

MacDonaldov načrt je, narediti
iz lige narodov pravo mednarod-
no oblast, ki bo nekak štela v sve-
tovernih zadevah. Njegov namen je,
reorganizirati štab lige; sedanji
štab je zanič. Svet lige narodov
se mora pogostoma sestajati in
dobiti formo stalnega izvrševal-
nega odbora. Vojaški svetovalci
lige, ki so zdaj večinoma stari,
upokojeni generali, morajo biti
najboljše moči, kar jih premora-
jo države, v ligi.

42 ARETIRANIH RADI "MO- ŠE" V LA SALLU.

La Salle, Ill. — Suhaški urad-
niki so v sredo zvečer izvršili ne-
naden pogon na "mokre prostora-
re" v La Sallu, Ottawo, Peru, O-
glesby in drugih bližnjih mestih.
Udri so v 17 prostorov, aretirali
42 oseb in zaplenili 410 galon
"mesečine", 11 sodov alkohola in
221 galon vina.

Pet letalcev ubitih na Japonskem.

Tokijo, 5. jun. — Pet morna-
ričnih avijatikov je bilo ubitih
danes zjutraj, ko je na hidropla-
noplodni tank za olje. Letalo
je se v zraku razletelo in žrtve
so v kosih popadle na tla.

\$1,000,000 ZA ZAGOVOR MLA- DIH MORILCEV.

Sloviti odvetniki bodo pomagali
pravniku Darrovu v pravni bor-
bi za življenje Loeba in Leopolda.

DRŽAVNO PRAVDNIŠTVO PA PRAVI, DA VSE TO NE BO NIČ POMAGALO.

Chicago, Ill. — Kakor je pri-
šlo včeraj na dan, je že določenih
\$1,000,000 za uvodno obrambo,
v kateri bo videti celo vrsto najbolj-
ših juristov in pravnih strokov-
njakov, da rešijo Nathana E. Le-
opolda in Richarda A. Loeba vis-
lice. Danes utegnejo biti podane
tri obtožnice zoper mlada moril-
ca.

Dve obtožnici zoper vsakega —
in sicer ugrabitev za odkupnino
in umor, oboje kaznjivo s smrtjo
— sta že izdelani in pripravljeni.
Sestavili so ju izvedenci državne-
ga pravdnštva.

Tretja obtožnica dolži oba fan-
ta morilne zatore.

Prvi dve obtožnici bosta pred-
loženi sodnemu načelniku Johnu
R. Caverlyju na kriminalnem so-
dišču danes ob enajstih dopoldne.
Tretja obtožnica bo predložena
najbrž nekoliko kasneje.

Milijondolarski sklad je le pre-
liminaren. Ustanovile sta ga Leo-
poldova in Loebova družina ter
tako spojila svoje prispevke za
oba morilca skupaj.

Glavni zagovornik Clarence Cla-
rence S. Darrow je že prejel
\$25,000 na račun. Nadalje mu je
na razpolago \$1,000,000, da si iz-
bere najboljše in najznamenitejše
odvetnike v deželi za pomočnike.
Odvetnik Benjamin Bachrach je
tudi najet.

Ko bodo trije pomožni državni
pravdniki zrlji preko mize na ob-
ravnavi, ki obeta biti s pravnega
stališča ena največjih v zgodovini
ameriškega pravosodja, bodo vi-
deli pred sabo same pravne izve-
denice in učenjake.

Pol ducata najboljših čikaških
zagovornikov je že bilo omenje-
nih. Odvetnik Clarence Darrow
jih primerja in presoja. Tudi ne-
kak najslajnejših odvetniških
glav iz New Yorka ima ta zna-
meniti in sloviti pravnik v svo-
jem seznamu.

Odvetnik Darrow bo vodil cel
zagovor.

Kadar se bo zdelo delo temu
ali onemu izvedencu ali strokov-
njaku prenaporno, mu bo prisko-
čilo več drugih pravnih veljakov
na pomoč. Toliko pravnih talent-
ov še ni nikoli nastopilo na no-
benem ameriškem sodišču. Tam
bodo poznavalec ljudskega razpo-
loženja in čustvovanja, tam bo
videti celo vrsto preučevalcev po-
stavnih določb in tolmačenj.

Neki čikaški odvetnik, ki pa ni
z zagovorništvom v nobeni zvezi,
je rekel, da bo sestojalo zagovo-
rništvo iz naslednjih pravnih izve-
denecv:

1. — Glavni zagovornik. Gene-
ral pravnega zbora, ki bo bodil
strategijo in gibanje svojih knji-
ževnih vojakov.

2. — Evidenčni strokovnjak.
Ta bo razsojal, kaj je in kaj ni
dopustljivo. Ali z navadnimi be-
sedami, gledal bo na to, da bo
kar največ obteževalne stvarine
izločene.

3. — Izvedenec v zadevah bo-
lena uma. Bravnik, ki je dobera
seznanjen z vsemi muhami ne-
obvladanega uma. Izvedenec, ki
je v stanu zaslediti vsako naj-
manjšo blaznost v tem ali onem
človeškem početju.

4. — Izvedenec v zadevah um-
skih bolezni. Izkusjen pravnik v iz-
praševanju in navkrižnem zasli-
ševanju strokovnjakov umskih
zdravnikov. Ta bo moral vedeti,
kdaj in koliko smejo pričati
zdravniški izvedenci.

5. — Treba bo tehničnega prav-
nega taktika. Ta bo molče opo-
val ter si zapisaval vse, kar bo
pозnejše obrazložil pred najvišjim
sodiščem ter s tem pomagal u-
stvarjati glavno zagovorniško
gradivo.

6. — Treba bo fiziognomika, ki
zna čitati misli brez vsakega vid-
nega izraza. Analizirati bo moral
čustvene učinke, ki jih bodo na-

Socialisti niso edi- ni glede LaFolletta.

Mnogi se ne strinjajo z Berger-
jem, da bi podpirali njegovo
kandidaturo.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) —
Medtem ko je V. L. Berger v
Washingtonu zagotovil Federat-
ed Press, da so socialisti v Wis-
consinu pripravljene podpirati
senatorja La Folletta kot pred-
sedniškega kandidata, če bo kan-
didiral neodvisno od obeh starih
strank, so čikaški socialisti drug-
ega mnenja.

Neki voditelj je dejal, da bi bili
socialisti neumni, če bi sledili ne-
odvisnemu kandidatu brez stran-
ke. "The Chicago Socialist", gla-
silo stranke v Chicagu, piše v
svoji zadnji številki: "Četudi bi
se socialisti tako daleč spozabili,
da bi si prisvojili voditelja iz
kateri stare stranke in ga pre-
ustrojili za bojevnika za ekono-
mske in politične pravice delav-
stva, ni La Follette za ta posel."

Ameriška bojna lad- ja v albanskih vodah.

Poslanik v Albaniji zahteva za-
ščito za Američane v rebelni
deželi.

Washington, D. C., 5. jun. —
Ameriški poslanik v Tirani, Alba-
nija, je brzojavil mornaričnemu
departamentu, naj se pošlje bojna
ladja v albansko pristanišče Drač
radi zaščite Američanov v Alba-
niji, katerih življenja in lastnina
je v nevarnosti valed revolucije.
Mornarični departament je takoj
sporočil podadmiralu Andrews,
poveljniku ameriških bojnih ladij
v evropskih vodah, naj pošlje eno
ladjo v Drač kot "zahteva-posla-
nik."

Atene, Grška, 5. jun. — Silovi-
to bojevanje se nadaljuje po vsej
Albaniji. Vstali so osvojili Skar-
der po vročem boju, toda morali
so se umakniti po hudem proti-
napadu vladnih čet. Poolvica Be-
rota je v rokah vstalev. Obe
armadi spotoma mobilizirata
kmete.

Belgrad, Jugoslavija, 5. jun. —
Po najnovejših vesteh je Skader
popolnoma v rokah revolucionar-
jev, katere vodi Režet Šali, ki je
brez malega že gospodar vse
severne Albanije.

Jugoslovanski kabinet je več-
raj na dolgo in široko razpravljaj
o situaciji v Albaniji. Vladni kro-
gi v Belgradu so vznemirjeni radi
prihoda italijanskih bojnih ladij
v Drač.

La Follettova delegacija.

Washington, D. C. — Senator
Robert M. La Follette ne bo for-
malno predlagan na republikan-
ski konvenciji v Clevelandu za
predsedniškega kandidata, kakor
so izjavili njegovi pristaki.

Kakor stoji stvari sedaj, bo
brez nominacije dobil glasove wis-
consinjskih delegatov, in ti bodo
potem predložili njegovo platfor-
mo v nadomestilo tiste, ki jo
predlože pripadniki predsednika
Coolidgea.

Ko bo La Follettova platforma
odklonjena, bodo ostali njegovi
delegatje še na konvenciji, ali ne
bodo pa glasovali za predsednika
Coolidgea.

pravljali razni govori na porot-
nike.

7. — Govornik. Ta bo moral
ihiteti in jokati ter se pristrano
smejati, da bo tako zbudil sploš-
no simpatijo v porotnikih.

Državni pravdnik zahteva ob-
ravnavo najkasneje do 15. juli-
ja.

"Zahteval bom takojšnje ob-
ravnavo, bržko pridem pred so-
dnega načelnika Caverlyja," je de-
jal državni pravdnik Crowe.

"Sodnik Caverly je objubil te-
daj, ko je nastopil svojo službo,
da bo pozval na zatožno klop vse
morilce v tridesetih dneh.

V zadevah zaprtih morilk se
je držal dane besede. Upam, da
bo storil tako tudi s tema dvema
krutima morilcem."

PRVI NASTOP NEMŠKE VLADE V NOVI ZBORNICI.

Dr. Marx je izjavil v parlamen-
tu, da je osvojitve Dawesovega
načrta edina pot iz katastrofe,
ki ogroža Nemčijo. Komunisti
so mu nagajali.

PROSIL JE POSLANCE, NAJ MISLIJO LE NA NEMČIJO.

Berlin, 5. jun. — Dr. Marx je
včeraj popoldne predstavil svoj
stari kabinet novi zbornici in po-
dal program svoje vlade.

Najpomembnejša točka progra-
ma je Dawesov reparacijski na-
črt, katerega je priporočal na vse
pretege in prosil zbornico, naj
hitro sprejme potrebne zakone,
kakršne zahteva načrt.

"Edina pot iz katastrofe, ka-
tera visi nad Nemčijo, je Dawe-
sov načrt," je naglasil ministrski
predsednik. Rekel je, da načrt
sicer ne določa izpraznitve Po-
rurja, pripravlja pa pot ekono-
mski enoti Nemčije in to daje upa-
nje, da bo Porurje izpraznjeno
kakor hitro pokaže Nemčija, da
zna držati besedo in si misli res-
no sama pomagati kolikor ji ne
bodo drugi pomagali. Apeliral je
na poslance vseh strank, naj
mislijo samo na Nemčijo s Pore-
njem in Porurjem vred. Monar-
histi so burno poskakali na te be-
sede.

Komunisti so delali medklie
ves čas Marxovega govora.

"Vi prodajate kože nemških
delavcev mednarodnim kapitali-
stom! Vi ste sužnjedreži v službi
entente!" so bili klici komuni-
stov. Enkrat se je Marx obrnil
proti komunistom rekoč, da jih
opazuje ves svet, naj torej pazi-
jo, kaj govorijo.

Bojkotno gibanje na Japonskem.

Zopet trije Japonci so se usmrtili
v znak protesta proti Ameriki.

Tokijo, 5. jun. — Včeraj se je
pojavi v Tokiju nova organiza-
cija z imenom "Rinjina", kate-
re člani so se vozili v avtomobilih
po mestu in delili letake s poziv-
vom na bojkot ameriškega blaga.
Bojkotoval so tudi pozivali vla-
do, naj vrne Američanom mate-
rijal, poslan za odpomoč po po-
tresu, ki še ni porabljen.

Bojkotno gibanje proti Zdrže-
nim državam se dnevno širi na
vse strani. Gejše (državne pro-
stitutke) v Osaki so bojkotirale
ameriške izdelke za toalete in
lepotičenje.

Istočasno se množe japonski
samomori harakiri v znak pro-
testa, ki groze postati prava epi-
demija. Danes so prišla poročila o
treh novih slušajih tega samo-
mora. Samomorilec so pustili
pisma, v katerih pozivajo Japo-
nce na bojkot ameriškega blaga in
obrambo narodne časti. Šovinisti-
čni časopisi proslavljajo samo-
morilce kot "narodne junake".
Stvar postaja resna.

V Rumuniji ni re- volte, je pa kriza.

Demonstracije kmetov v Buka-
reštu so bile mirne. Bratianova
vlada pred padcem.

Dunaj, 5. jun. — Prva nece-
zurirana brzojavka v treh dneh iz
Bukarešte se glasi, da je Bratia-
nova vlada še na krmlju, toda v
nevarnosti, da pade vsak čas.

General Averescu je 3. junija
prilpeljal 10,000 kmetov v Buka-
rešt. Kmetje so zborovali na
Carol trgu in Averescu je v dol-
gem govoru šibal vlado ter zahtev-
val ostavko, nato je vodil kmeta
pred kraljevo palačo. Demon-
stracije so bile mirne in kmetje
so se v nekaj urah razšli. Libe-
ralna opozicija v parlamentu je
dobila veliko korajšo in število
njenih pristavev raste.

Predsedniška kri- za v Franciji.

Painleve izvoljen za predsednika
zbornice; nemiri med socialisti
in komunisti.

Paris, 5. jun. — Predsednik
Millerand je imel danes zjutraj
konferenco s Paulom Painlevem,
predsednikom nove zbornice, in
Gastonom Doumerguejem, pred-
sednikom senata, glede organi-
ziranja novega ministarstva. Obs-
ta svetovala predsedniku, da je
Edouard Herriot logičen nasled-
nik Poincareja. Nato je Millerand
povabil Herriota, naj pride k nje-
mu po mandat. Herriot še ni od-
govoril do tega trenutka.

Paris, 5. jun. — Paul Painleve,
voditelj republikanskih sociali-
stov, je bil včeraj popoldne iz-
voljen za predsednika francoske
zbornice; prejel je 296 glasov,
njegov protikandidat Maginot pa
208. Komunisti so dali svoje gla-
sove Andru Martyju, bivšemu
pomorščaku, ki je vodil revolto
na francoski bojni ladji v prista-
nu Sevastopola pred štirimi leti
in je bil vsled tega v ječi do
zadnjega meseca, ko je bil iz-
voljen za poslanca.

Ko je Painleve zasedel predse-
dniško mesto in začel govoriti, so
komunisti vpriporili demonstra-
cije v zbornici. Socialisti so jim
odgovorili in začela se je rabuka,
ki se ni podela dolgo časa.

Painleve je dejal v svojem go-
voru, da so volitve pokazale, da
francosko ljudstvo ni bilo impe-
rijalistično. "Ljudstvo je izpre-
govorilo in vsakdo se mora uklo-
niti volji ljudstva". Te besede so
merile na Milleranda, ki noče iz-
lepa odločiti predsedništva re-
publike. Govornik je ostro kriti-
ziral intrige poraženega nacio-
nalnega bloka proti denarni valu-
ti. Večina je zmagala in večina
bo vladala ter radikalno spre-
menila politiko Francije, je rekel
Painleve. Na zunaj je treba do-
seči sporazum s Nemčijo in
uvedrati ligo narodov, na znotraj
pa je treba osvoboditi vse poli-
tične jetnike, revidirati davke,
utrditi finance, reformirati šol-
stvo in nikdar pozabiti prijate-
ljeve, ki so pomagali Franciji v
vojni.

Polet okoli sveta.

Američani počivajo v Sangaju;
srečali so Francoza, toda v ve-
liki razdalji.

Sangaj, Kitajska, 5. jun. —
Lowell H. Smith, vodja ameriških
vojaških letalcev na poletu okoli
sveta, je prišel danes o poldne v
Sangaj za ostalima dvema, ki sta
že dva dni tukaj. Smith je zaostal
v Kagošimi na Japonskem, kjer
se mu je bil stroj nekaj pokvaril
v zadnjem trenutku, ko je bilo
treba odleteti. Druga dva letalca
sta že bila v zraku in Smith jima
je dal signal, naj ga ne čakata in
da on že pride za njima.

Vsi trije izjavljajo, da je bil
polet čez Rumeno morje najide-
jalnejši odkar so zapustili Santa
Monico v Kaliforniji. Američani
ostanejo v Sangaju do sobote, na-
kar pojdejo v Amoy.

Tokijo, 5. jun. — Francoski
letalec Pelletier Doisy je včeraj,
ko je letel proti Zaiku v Koreji,
prekoračil 126. meridian isto-
časno kot so Američani prekora-
čili isti meridian leteč proti za-
padu. Razdalja med Doisyjem in
Američani je bila 750 milj. Doisy
upa še ta teden prispeti v Tokijo,
kjer se zaključijo njegovi polet.

Akjab, Burma, 5. jun. — Portu-
galska letalec Beiros in Paes sta
včeraj dospela sem iz Kalkute v
Indiji.

Ruski natak arretiran, ker je
prodal carjeve sklade.
Leningrad, 5. jun. — Nikolajev,
glavni natak v hotelu "Evropa",
ki je bil pred vojno poznan
po vsej Evropi, ker govori dva-
najst jezikov, je bil te dni areti-
ran z vsem svojim osebjem vred.
Sovjetske oblasti so odkrile, da
je natakar vtihotapil v Nemčijo
in prodal sklade ter krovnice, s
katerih je jedel bivši car, kadar
je obdoval v tem hotelu.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (sven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 58. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Maja 31-24) poleg vašega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

VARSTVO OTROK.

Veliko let se je organizirano delavstvo bojevalo za varstvo otrok in boljše izobrazbe mladine. Nekatere severne države so prejele postave, ki so podaljšale čas za šolske izobrazbe in povišale starost, ko smejo otroci delati v industriji. V južnih državah je pa varstvo otrok zelo šibko in nepopolno. V nekaterih državah delajo otroci v predilnicah in tkalnicah, ko so stari komaj enajst ali dvanaest let. Ako je legislatura sprejela postavu, ki je določila gotovo starost, da smejo otroci delati v industriji, so nezavedni stariši pod vplivom tekstilnih baronov ali drugih privatnih bizniških interesov vložili tožbo na sodišču, da postava za varstvo otrok brani otrokom zaslužiti denar, očetu pa otežkočuje skrbeti za prehranjevanje družine. Posledica je bila, da je bila postava za varstvo otrok proglašena od sodišča za neustavno.

V tovarne so hodili le otroci delavskih starišev in hodijo še danes. Izkoriščanje otrok je seveda vplivalo na zdravje mladine in mladina je izgledala stariška in izčrpana, ko je dosegla dvajset let. V takih razmerah se je množila tudi število analfabetov, to je število odraslih ljudi, ki ne znajo pisati in čitati. Otroci bogatih starišev niso bili prizadeti.

Razne delavske organizacije so pričele pritiskati na kongres, da nekaj stori za varstvo otrok. Kongres je slišal ta glas in je sprejel postavu za varstvo otrok. Pa tudi te postavu so bile proglašene za neustavne, češ, da kongres nima po ustavi pravice sprejemati postavu za varstvo otrok za vse države v Uniji.

Zdaj je organizirano delavstvo menjalo taktiko. Pričelo je z agitacijo, da kongres inicijativa amandment k ustavi, ki mu daje pravico sprejemati postavu za varstvo otrok.

Kongres je sprejel resolucijo, ki določa, da ima kongres pravico kontrolirati zaposlenje oseb pod osemnajstim letom. Senat je v začetku tega tedna sprejel tozadevno resolucijo z 61 glasovi proti 3. Bilo je oddanih pet glasov več kot potrebna dvotretjinska večina. V zbornici je bilo oddanih 69 glasov proti resoluciji, za resolucijo pa 297. Zdaj je treba, da še tri četrtine držav v Uniji sprejme to resolucijo, da postane ustavni amandment, naravno bo še le kongres lahko sprejemal postavu za varstvo otrok.

Ko je bila sprejeta resolucija, da se kongresu podeli moč, da uravnava izdelovanje, transportacijo in prodajo opojnih pijač, so države skoraj tekmovala med sabo, katera bo preje osvojila resolucijo. Navajali so se razni vzroki za to nepoznano hitrico. Povdarjali so, da je prohibicija potrebna zaradi ljudskega zdravja, zaradi zboljšanja ljudske morale in z gospodarskega stališča.

Postave za varstvo otrok so gotovo velike bolj važne, kot je prohibicijonsko vprašanje. Ako mora mladina v najnežnejših letih v tovarno, mesto da hodi v šolo, oslabi telesno in zaostane duševno. Telesna in duševna oslabeitev pa mora prejalisej povzročiti zle posledice za vse ljudstvo ne le v gospodarstvu, ampak na vseh poljih.

Narodi, ki so nekoč ukazovali skoraj vsemu svetu ali so bili med prvimi narodi, so danes slabotni, ker so zanemarjali izobrazbo in varstvo mladine. Nazadovani so počasi in sicer stopnjevale in prehiteli so jih narodi, ki so se zavedali, da sta izobrazba in varstvo mladine predpogoj za gospodarski in duševni razvoj naroda.

Ako mora dvanaestletni deček hoditi v tovarno mesto v šolo, se ne more pričakovati od njega, da bo telesno in duševno razvit, ko doseže eden in dvajseto leto.

Enakomerno delo v zatohlem tovarniškem zraku sredi brenčočih strojev in ponavljajoče se teden za tednom skozi več let, oslabi šibko otrokovo telesce in ubije v njem vsako voljo do učenja po delopustu. Redki so otroci, ki kljub izkoriščanju njih delavne sile v tovarni v najzgodnejši mladosti imajo trdno voljo, da se po trdem delu uče, mesto da iščejo razvedrila v raznih zabavah, ki jih vabijo po dokončanem delu.

Postave za varstvo otrok so potrebne! Kolikor inteligentnejši in bolj izobraženi bodo otroci proletarijata, toliko preje se osvobodijo delavstvo moderne industrijske sužnosti. Kdo zagovarja otroško delo in je proti varstvu otrok, vedoma ali nevedoma nasprotuje demokraciji v industriji, je nasprotnik delavstva.

SLIKE IZ NASELBIN.

Collinwood, Ohio. — Da ne izostanejo naši dopisi, je največje kriva cerkev, ki stoji na Holmes ave. Čimvečje nasprotstvo se goji tam, tem krepkejši so dopisi, ki so pisani na podlagi dokazane resnice, katera je neovrgljiva. Nočemo se skrivati, temveč povemo, kar je resnica.

Našemu bratskemu društvu "Vipavski raj", št. 312 S. N. P. J. ste prepovedali, da nima pravice, udeležiti se vaših molitvic, za katere ste računali po \$25 z zastavo. Zastava ni bila še nikdar blagoslovljena, je bil vaš izgovor. Kako iz kratke pameti prihaja trditev, je pokazal zastavonoša, ki je zavil zastavo tako, da je bila na zunaj videti kot zastava Združenih držav, proti kateri niste imeli več ugovora, dobrovedo, ako bi proti temu ugovarjala naša sveta cerkev ali "ecclesia", zapade oskrbnik božjega hrama s svojim pomočnikom vred kazni zakona.

Sam sebi hočete slabo. Da ne bode mislili kimoveci okoli eklezije, da ne čitamo dolgovernih štrav v A. D. moramo javno povedati, da takih kritik je najmanj manjkalo v srednjem veku, a danes pa spadajo za mogočni kitajski zid. Igralec močnega dramskega društva "Ivan Cankar" so tako sami martinjeti, ko se pokažejo na odru. Tako velja za "Lilijo" v Collinwoodu. Samo katoliškemu izobraževalnemu društvu gre hvala. Tako pravi gospod criticus, ki pa ni pomislil, da ravno člani dramskega društva "Lilija" so igrali pri izobraževalnem društvu. Po njegovem je torej na eni strani za nič, a na drugi dobro. Prav! Nas veselja naša kritika, kajti dobro vemo, da na dva kraja brušen nož ne odgovarja potrebam.

Svetoval bi criticusu, da v bodoče nekoliko pomisli. Sosebno pa svetujem, da se pri korigiranju dopisa v župnišču v Collinwoodu upošteva le domače razmere. Lahko se zgodi, kot se je nekoč zgodilo pri svetem Vidu v Clevelandu. Takrat bomo rekli: Adijo! Zbogom! — Collinwoodčan.

La Salle, Ill. — V zadnjem dopisu sem poročal, da cinkovne dobro obratujejo, kar je bilo tudi res. Teden dni pozneje je Illinois Zinc družba začela slabšeje obratovati ter je tudi odslavila več delavcev. Slabo je začela obratovati tudi Peru Wheel in Plow družba, ki je odslavila nekaj delavcev. Druge tovarne obratujejo še vedno povoljno, toda kljub temu je precej delavcev brez posla.

Dne 29. maja sem bil pozvan, da se udeležim seje takozvanega Safety Committee pri Alpha Portland Cement družbi, kjer smo bili naprošeni, da vsak udeležene svoje rojake, ki so uposleni pri imenovanju družbi, seznanimo o izidu seje. Ker ne morem priti z vaskim v dotiko, zato poročam v Prosveti.

Na seji je bilo razpravljano, kako bi se omejile telesne poškodbe, ki se jih pripeti toliko. Sugestij je bilo več. Nekateri so menili, da je treba odpraviti "hurry up" sistem, da ne bo priganjanja k hitriji ter da se z razumnim in premišljenim delom več napravi in omejilo bi se veliko nevarnosti. Drugi so bili mnenja, da je nesreč kriva v veliki meri tudi ignoranca delavcev. Vsakega delavca, ki ga družba vposli, je treba poučiti o delu, katerega mu izroče, da ga opravlja. Sugestirano je bilo tudi, da je treba več varnostnih naprav itd.

Superintendent je bil s sugestijami še dosti zadovoljen ter je rekel, da jih bo upošteval, da se bo hitro pri delu odpravila in vsakemu novemu delavcu bo dal nekaj dni izučnega delavca, kateri ga bo poučil o delu. Dalje, da bo napravil varnostne naprave, kar mu je največ mogoče. Ravatelj se je pritožil, da imajo mnogo težav s tistimi, ki se poškodujejo pri kompaniji, ker ne naznajo pravočasno svojih poškodb. Pravi, da kompanija zahteva, da se vsak njih delavec, ki se poškoduje, oz. telesno poškoduje, takoj naznani in sicer v laboratoriju, ki se nahaja pod uradom. Rekel je, da želijo, da bi se njegovim delavcem ne godila krivica, pač pa da bi bil vsak deležen vseh dobrot, ki jih nudi kompanija. Vsak delavec naj se v slučaju velike ali male poškodbe takoj naznani. Male poškodbe dostikrat povzročijo zastrupljenje krvi.

Rojaki, upoštevajte to, da se naznani v laboratoriju, če se

količ kaj pobijete. To bo vam v korist.

S političnim gibanjem smo se da j mrtvi v La Salle. Če hočemo delavci res kaj doseči za izboljšanje življenjskih razmer, je pa vendar potrebno, da se primemo prave delavske organizacije, to je socialistične stranke. Socialistična stranka je delavska stranka, katero tvorijo delavci. Zato moramo delavci biti zanje in jo podpirati, ne pa republikansko ali demokratsko stranko, katero tvorijo kapitalisti.

Reorganizirajmo naš klub ter ga priključimo zopet k J. S. Zvezi. Oživimo se in začnimo zopet z gibanjem na političnem polju. Priporočal bi bližnjim sodrugom in onim, ki simpatizirajo, da bi sklicali sejo ter se o stvari kaj pogovorili.

S sodružnim pozdravom! — Frank Martinjak.

Luzerne Mines, Pa. — Tudi jaz nimam pisati dobrega. Radi dela je dosti slabo. Zaposleni smo po dva dni na teden, a še tistokrat malo zaslužimo, ker magnetje hočejo, da bi jim garali kar zastoj. Radi dela torej ni koristnega, zato tudi ne svetujem nikomur, da bi iskal delo pri nas. Pravijo, da je po naših krajih že tudi bog prenehal hoditi, ker so ga magnetje nagnali s palice. Slabo je za nas majnarje v tej deželi, a še slabše se obeta. Obrat zastaja, piščalka se sicer oglasa, ampak dela le ni in zaslužka še manj, ker hočejo, da bi ruđer delal kar zastoj.

Saj bi se prestali, da bi bil vsaj regat dober. Past bi se šli s kravami. To menda hočejo tudi magnetje. Naši magneti nas hočejo presedlati s konja na grintovega osla. To vse lahko sklepamo iz novic.

Čital sem v Prosveti, da je neunijska družba utrjala mezdno na kompanijski št. \$2.60 dnevno. S tem naj se torej preživlja ruđer sebe in svojo družino, dokler podjetniki ne skrejšo mezde še nižje. Take vesti naj bi prebrali tisti, ki delajo po neunijskih rudnikih, da bi spoznali, kam jih vodi odprta delavnica. Neobhodno potrebno je zanje kakor za unijske ruđerje, da pristopijo k U. M. W. of A. Drugače bomo na vsedajne delali vsi zastoj. Par krompirjev nam bodo dajali za dnevno mezdno, če se jim bomo podali, kakor so ponekod po Evropi postopali mogotci z delavstvom med vojno. Popustljivost se v Evropi še sedaj nad delavstvom silno mašuje.

Tudi tu so taki, ki bi šli delati za boro plačico. Samo da delajo, pa jim je dovolj. Kakor bi bili zakleti, da morajo delati tako kot hočejo kruti izkoriščevalci. Na loga zavednih delavcev je, da poučujejo take zgublence in jih pridobije za organizacijo. Vsi moramo iti na delo organiziranja, ako hočemo, da bomo lahko dosegli, kar je potrebno za pošten obstoj rudarjeve družine. Nas starih bo itak kmalu konec, a za mladino oddajmo še poslednje sile, da ji bodo tekli srenejši dnevi kakor so nam in delavci bodoče generacije ne bodo tako zatirani kakor smo mi.

Slovenec in Hrvat pozivljam, da pristopijo k naši organizaciji S. N. P. J., ki nam je potrebna v tej deželi, kakor je potrebna mati svojim otrokom. — Anton Slamich.

Čikaške vesti.

— Avgust Zupančič, doma od Novega mesta, ki je bival več let v Chicagu, je danes odpotoval v staro domovino na trimesečni obisk. Gredeč se ustavi v Clevelandu, kjer ima več znancev. Zupančič je po poklicu mehanik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

San Francisco, Cal. — Prejeli smo seznam društev ter posameznikov, ki so prispevali darove, a kraven niste nič pojasnili, za koga so darovane vsote in kaj naj storimo s seznamom. — Pozdravi! Lawrence, Pa. — Za priobčitev naznanila Prosveta nič ne računa. Naznanilo bo priobčeno prihodnje sredo. — Pozdravi!

PISEMA NA POŠTI

v Chicagu imajo rojaki: Blazo Blaškovič, št. 4, Elizabeta Gregorič, št. 31, Josefina Maksimovič, št. 49, Kate Kocnič, št. 67, Johan Stefabič, št. 86, Anton Ulkovič, št. 93, Ivan Zlo, št. 104 in Jim Kambol, št. 3631. Pisma dajte na glavni pošti v veži z Adams ceste. Poleg tekoče številke povejte kraj, odkoder pismo prihaja.

Meteoriti.

Neki učenjak trdi, da se solnce trga na dvoje.

No, še tega nam je treba! Kakor da dobri kristjani še nimajo dovolj drugega "troubla".

Pet Japoncev je izvršilo harakiri — razparali so si trebuh — iz žalosti ali jeze, ker je Amerika ustavila priseljevanje Japoncem.

Če to kaj pomaga, so vsi japonski šovinisti naprošeni, naj se harakirajo. Ta način samouničenja se ni japonski bogovi izmislili le za bedake. Zakaj japonski cesar ne izvrši harakiri?

Lepega zlodja si je nakopal Kazi-mir na svoj tolsti vrat! Za "prubjo katoliške ideje v narodu" je izbral pogrebniha! Kmalu mu pogrebniha pokoplje še tiste ovčice, ki se nise preskočile plota.

Zanimivo je čitati moraliziranje tenkovestnih moralistov vsake baže o umoru milijonarjevega sina, katerega sta izvršila mlada sinova dveh drugih milijonarjev. Česa vse ne pretipljejo! Eden piše, da sta morilec preveč čitla detektivske in kriminalne romane; drugi pravi, da so ju puhajali slabi filmi; tretji modruje, da sta po naravi divja in brutalna; četrti filozofira, da sta bila premalo ali nič tepena od starišev, dokler je bil čas; peti žalostno vzdihuje, da sta "zabumala" vero svojih očetov; itd.

Le enega vzroka ni opaziti. Ene običajne pretveze ni slišati. Morilec nista ne socialist, ne boljševik! Nikdar nista bila "rdeče pokvarjena".

Bestijalni zločin te vrste je mogel le na vrhu človeške družbe, med delničji, ki imajo vsega

Tukaj vam predstavim zelo črnega konja.

Piše Adam Rudar.

Politične konvencije so tu, in to ni šala, prijatelji. Rešiti je treba vprašanje, kdo bo kandidat. Mister Kulšč bo brez šale kandidat Vzhoda. Kajti Kulšč reprezentira denarno ljudstvo in denar je vladar. Mi nadenarni ljudje si ne moremo pomagati. Žalostno je tudi to, da so vsi prezidenti tujei nam zapadnikom; vsi pridejo z Daljnega vzhoda.

Resnica je, da vzhodniki nimajo interesa za Ameriko. Edin interes, ki ga imajo, je interes od hipotek, ki jih drže nad našimi "krvavimi, toda neupogljivimi glavami". Kadar jim zmanjka govine, nas oderejo do krvi, in kadar hočejo videti Ameriko, grede v Evropo. Taki so vzhodniki. Par predstavov se je prikobal do Indiane in Illinoisa. Naprej niso mogli. Čas je torej, da je zapadni prezident. Ta nesreča se lahko zgodi. Saj nesreča nikoli ne počiva.

Kar je meni na srcu, je to, da Amerika enkrat dobi prezidenta, ki bo Američan, mož, ki razume vse ameriške ideje in idijote; mož, ki pozna želje vsakega naroda, denarnega in praznožnega, mokrrega in suhega, zapadnega in vzhodnega; mož, ki je za HIVE in mrtve; mož, ki ima veliko sree in velike močane; mož, ki je tako bogat, da ne mara nič več, in obenem tako reven, da nima kaj izgubiti.

Takega moža, prijatelji moji, nam je treba za prezidenta! Mar mislite, da ga ni? Kaj še, kaj še! Mož je tu, mož je med nami! Mož živi in je zdrav! Samo poznati ga morate.

Dovolite, da vam ga predstavim.

Prijatelji in prijateljice, bratje in sestre, gospodje in gospe, ta mož, ki je kandidat za predsednika Združenih držav — sem jaz, Adam Rudar!

Vidite, jaz sem tisti črni konj, ki je zelo, zelo črn.

Evo vam mojega programa:

1. Vsakemu svoje in svoji k svojim.
2. Visoke mezde, kratke ure, nizke cene in dolga zabava.
3. Poštena vlada. (Tega še ni bilo.)
4. Poštena plača za pošteno delo delavca in poštena dividenda od poštenega kapitala.
5. Več pošt, več cest, več rek, več avtomobilov in manj davkov.
6. Mir vsem ljudem na zemlji in veliko armado ter mornarico in veliko denarja za strupene pline.

preveč in neobnega poštenega dela.

"Kapitalizem je tudi brez vere", so zaključili franciskani. Na vsak način! Stara ameriška prislovica je, da korporacije nimajo duše. Toda — ali ima cerkev vero, ima cerkev dušo?

Kaj pa kapitalisti? Ali so katoliški kapitalisti tudi brezverci? Ali je Rockefeller, ki je dal pred nekaj dnevi milijon dolarjev za remsko cerkev v Franciji — kot poročajo listi — tudi brez vere? Kje bi bila cerkev v Ameriki, če bi je ne podpirali kapitalisti?

Franciskani so podobni paglavcu, ki vzame groš s priliznim obrazom, za hrbotom svojega brotnika mu pa kaže jezik.

Kadar se trpinčeni človek naveliha novic o domačih fantastičnih umorih, škandalih in ljubezenskih selparijah ter pogleda za odmor po dogodkih onkraj morja, tedaj čita:

Ignal Seipel, duhovniški kancelar v Avstriji, je dobil tri kroglice v pljuča.

Revolta na Rumunskem.

Revolta v Albaniji.

Revolta na Hrvaškem.

Francoski militaristi pripravljajo puč.

Leninov duh se prikazuje v Londonu!

— in z mirno vestjo zaključijo: Yes, yes, svet napreduje! Vse je dobro na tem božjem svetu!

Kongres gre jutri na počitnice do jeseni. Z drugimi besedami: na agitacijo. Kdaj pa delavci dobe počitnice, da ložje spoznajo kandidate?

Pirčev list piše, da je La Follette razočaral rdečkarje. La Follette bi le tedaj razočaral rdečkarje, če bi naznanil, da je rdečkar.

K. T. B.

7. Male zločince je treba obsediti, o velikih se sme pisati.

8. Ven s politiko iz biznisa in ven z biznisem iz politike! Če bom izvoljen, vam jamčim, da bo moja vlada absolutno nebizniško bizniška.

9. Jaz sem za ligo narodov in proti internacionalizmu. Sem za svetovno sodišče, ki pa mora soditi le male narode. Sem proti vsaki vojni, izvemli obrambno vojno za zaščito domačih interesov v tuji državi.

10. In končno: Roke proč! Moja domovina, pravična ali krivična, je moja domovina! Amerika ueber alles! Živelo zdravje; Poštenje je najboljša politika! E pluribus unum! V združenju je moči! Bog in narod! Gott mit uns! Ate ljubi mamo! —

Vidite, dragi moji, tak je moj program. In to še ni vse. To je le začen program. Vsak čas lahko kaj pridenem, pritaknem in pripišem. Boga mi, jaz nisem ničegav hlapec! Kadar hočem, spremenim svoj program. Torej, če imate kaj boljšega na srcu, govorite! Govorite, ljudje! Vox populi, vox dei. Ljudstvo naj vlada!

Podpredsednik? — Kdo je moj tovariš-kandidat? Ne vem. Treba ga je kje iztakniti. Čakajte no! V ameriškem časopisju — tam kjer so karikature — živi gentleman z imenom Andrej Gumpec. Ta človek nima spodnje čeljusti; njegova brada se začneja z nosom. Lep, zdrav in značajan Gumpec. Jako idejalen podpredsednik naše velike republike! — On naj bo moj tovariš-kandidat!

Končno naj vam povem še tole: Jaz nisem nikdar vzel centa od Dohenyja, nikdar nisem igral pokerja s Sinclairjem, niti se nisem nikoli upijal v juštinem departamentu. Moja vest je čista kakor olje...

Tako! Zdaj sem povedal vse, kar imam na srcu.

Upam, da bova jaz in Andrej Gumpec dobro zastopala vse inteligentne volice v deželi. To se pravi, jaz bom zastopal inteligentno, Gumpec pa volice in gumpce!

DOLGOVI GOV. McCRAVJA

\$2, 657, 924.

Indianapolis, Ind. — Dolgov razgovorja McCrayja znašajo ničmanj kakor \$2,657,924, kakor je razvidno iz poročila o premoženju in obveznostih predloženo referentu Harryju C. Sheridanu.

SENAT ZAVRGL NEMŠKO ŽIVILNO POSOJILLO.

Washington, D. C. — Senat je v sredo zavrgel predlog, ki se je potegoval za to, da bi vlada posodila Nemčiji \$25,000,000 za nakup živil v tej deželi!

Nasilja fašistov nad našimi volilci.

Od našega posebnega poročevalca.

(Konec.)

NAVAL NA NAŠE OTOČANE.

Cres. Sekcije št. 854,855,856,857.

Vse sekcije občine Cres, t. j. celoga otoka, so imele svoje sedeže v mestu Cresu samem. Največjo pažnjo v volilni borbi so fašisti posvetili Martinčević, Lubenicam in Belome. Ostale vasi so se vedle ali manj morale že prej udati pritisku svojih italijanskih učiteljev. V 857. sekciji se glasovali naši volilci. Glasovanje ni bilo tajno, ampak je vsa volilna komisija črta la kar odkrito našim ljudem fašistovski odznak kar na svoji mizi. Najbolj sta se v tem odlikovala član komisije Moise Virginio in zastopnik fašistovske stranke Zavarich. Prvi je sodni uradnik, a drugi daer. Samo par primer od vsega poteka glasovanja: Obe kabini sta bili zastraženi in sicer prva po učitelju v Stivanu Constantiniju, a druga po učitelju Pompeju Landolfu. V kabini je vstopil naš volilec Franjo Murlačić. Z njim je vstopil tudi učitelj Constantini ter mu hotel prečrtati fašistovski odznak. Murlačić pa se je temu uprl in vrgel Constantinija iz kabine. Čim je potem prišel Murlačić iz kabine, ga je začel pred volilno komisijo Constantini pretepati, a je Murlačić uspelo pobegniti. Tedaj je Constantini skočil za njim, a ker ga ni mogel dočeti je začel načelnik poljskih fašistov za njim s samokresom streljati. Medtem je ostala ena kabina nezastražena. To priliko je izrabil naš volilec Josip Sučić iz Martinčevic in glasoval za slovensko narodno stranko. Čim pa je stopil iz kabine, je prišel od druge kabine učitelj Pompeo Landolfo, istrgal mu iz rok glasovnico ter napisal nanjo Sučićovo ime, tako da se je potem vedelo, za katero stranko je Sučić glasoval. Ko je imel oditi Sučić zvečer s parobrodom domov, so ga za to fašisti na pomolu napadli in mu zaprečili odhod domov.

Trgovcu Andriju Linardiću, iz Martinčevic so s pretnjo, da mu sicer pože vse imetek, naložili, da mora glasovati za fašistovsko stranko. Čim je šel na voliču v kabino, so šli za njim fašisti, a na njegov protest so se sicer odstranili — zato pa je moral potem na glasovnico napisati svoje ime. Dinka Mlacovića iz Lubenic so v samem volilnem lokalu pretepli, ker je hotel glasovati sam, brez da predali karabinerjem, ki so ga odvedli v vojašnico in tudi oni tam pretepli. Istotako in pod istimi okoliščinami so pretepli tudi Antona Kučiča iz Lubenic. Volilec Pitkovića iz Lubenic so v volilnem lokalu tako pretepli, da je celo službojoči karabiner vskliznil: "Vendar preveč!"

Do Lastova uradna in neuradna nasilja.

Lastovo. Sekcija 862. Zadnja sekcija v Julijski Krajini je bila Lastovo na enakoimnem otoku. Že pred dnevom volitev so bile na dnevnem redu napram našim volilem obljube in grožnje. Pred vsem se je pitalo na vojne invalide, katerim so grozili z odvzetjem pokojnine. Na dan volitev sta se predstavila volilni komisiji naša zastopnika Ante Korsano in Vicko Levič. Predpoldne je glasovalo kakih 100 fašistov po večini uradnikov itd., a vsi nedomačini. Popoldne pa so prišli kompaktno na voliče naši volilci. Nu, na vrata se je tedaj postavil prosluli Antonio Drasinich ter vsakega volileca prisilil, da mu sledi najprej v občinski urad. Tu so imeli vino, a Drasinich je delil cigrete. Občinski načelnik je vsakemu posebe priporočal, naj glasuje za fašistovsko stranko, sicer se bo on odpevala županovanju. Zaman je protestiral naš zastopnik proti takemu početju pri volilni komisiji: na vratih so bili vsemogočni sodnik Lesizza, davčni uradnik Šmerčinich, politični tajnik fašistov Depolo, poročnik in pa maršal karabinerjev. Zaman sta naša zastopnika protestirala tudi proti temu, da ostaja kabina, dokler je volilec v njej odprta. Po večerini pa je stal skrtnator Fulmizi z zapisnikom v roki. Komaj se je predstavil 80letni starostnik Ignacij Tomažin ter prejel od predsednika glasovnice. Starec pa ni vedel, kako ima glasovati. Na to ga je odvedel Fulmizi iz volilnega lokala, peljal ga k občinskemu načelniku, a se vrnil z njim

kakih 5 minut kasneje. Tedaj je šel starec oddal zaprto glasovnico, v kateri so mu popred sunaj prečrtali fašistovski odznak. Z volilem Antonom Antio je šel v kabino kar tajnik volilne komisije, Molinari. Našim volilem niso dovolili, da se zadržijo potem, ko so oddali svoj glas, v volilni dvorani, ampak so vse isticili — pač pa so bili lahko prav pri mizi volilne komisije celo taki fašisti, ki sploh nimajo pravice biti volilci, n. pr. radiotelegrafist Brogla in zdravnik Desanti. Naša zastopnika sta prisostvovala volilnim operacijam do 4. ure popoldne, a sta tedaj morala oditi. Vrniti sta se smela šele proti 12. uri k skrtniku: slovenska stranka 50 glasov, a fašisti 229 — in v vsem Lastovem sta samo dve italijanski družini.

Navedel sem tako nasilja, ki so se dogajala po Istri. Nu, pri tem sem se omejeval v dokaz svojih trditvev in v popis samo par slučajev, ker bi ne bilo nikakor mogoče naštetih vseh onih tisočev in tisočev slučajev nasilij, ki so se ta dan dogajala po Istri skoro v vsaki sekciji. Menda je v vsej Istri samor par sekcij, kjer so volilne potekle vsaj kolikor toliko mirno. Navajal sem tedaj vse slučaje za lažje razumevanje, kako je prišlo do tega, da je slovenska stranka v Istri, ki je po ogromni večini svojega prebivalstva slovenska, prišla do tako malega števila glasov. Oni, ki se spominjajo nasilij iz leta 1921., si bodo lahko tolnačili, da je bil nastop fašistov topot povsem drugačen, zato pa timbolj sistemizirani in splošni, tako da so njih uspehi še večji — a ravnotako tudi večje sramotjenje vsega kar se le imenuje ali sploh more imenovati zakon.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Delo pojema v stavbiški stroki.

Washington. — John Donlin, predsednik departmeta stavbiških unij Ameriške delavske federacije, poroča, da je začelo delo v poslovanje delavcev v stavbiških strokah po vsej Ameriki.

Povišek za pleskarje v Tampu.

Tampa, Fla. — Organizirani pleskarji v Tampu so izvojevali 20-odstotni povisek meze, oziroma \$1 na uro.

Konvencija montanske federacije.

Butte, Mont. — Letna konvencija Montana State Federation of Labor se otvori 24. junija v Buttu.

Kongresnik, lastnik skebeke tovarne.

Little Falls, N. Y. — Odborniki tukajšnje kovinarske organizacije so izvedeli, da ima kongresnik H. P. Snyder delavnico, v kateri se izdelujejo neunijski bicikli.

Država Wisconsin kupuje skebski premog.

Madison. — Zveza strokovnih unij v Milwaukeeju je poslala državni administraciji oster protest radi naročila 95.000 ton premoga iz zapadnega Kentuckyja in West Virginije, kjer so neunijski okoliši. Zveza zahteva, da uprava naroči premog iz Illinoisa, kjer je 30.000 unijskih rudarjev brez dela.

Tiskarska unija izgubila tožbo.

Seattle. — Tiskarska trdka Pacific Typesetting Co. je pred sodiščem iztožila \$500 odškodnino od tiskarske unije v Seattleu radi stavke pred tremi leti. Trdka je tožila za \$20.000, češ, da je imela toliko škode v sled stavke. Sodišče je sicer znižalo odškodnino na \$500, ali za denar ne gre, pač pa za princip, da li so delavce unije primorane plačati odškodnino delodajalcem radi štrajkov. Iz tega razloga bo unija gnala proces do najvišjega sodišča v državi.

Italijansko-turška kriza.

Rim, 5. jun. — Rimski listi so danes objavili telegram: iz katerih je posneti, da se kuha nekaj konflikt med Italijo in Turčijo. Prišlo se govori o gibanju čet v Siciliji in izkrcavanju na nekaterih otokih, toda uradnega potrdila ni.

Francoski frank pada.

New York, N. Y. — Francoski frank je na tujaknji borzi padel v sredo pod pet centov.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosveta.

Browder, Ky. — Dozdaj smo li eli vsaki dan dež. Že junij je tu, pa' farmarji še niso posadili koruze. Tudi drugo po vrlih slabo raste, ker je vse premokro in prehladno.

Na stavki smo od 1. aprila. Oni z debelimi trebuhci se prav nič ne zmenijo, če imamo kaj jesti ali ne. Tu sem že štirinajst let, pa še nisem videl, da bi le kaj skrbeli za nas, kakor mi akribimo, da se množijo njih dohodka. Leta 1910. ko sem prišel sem, so plačevali od tone premoga po 31 centov. Zdaj imamo 76 centov. Še v to so privolili le pod pritiskom, a še vedno mislijo, da bi nagnali cene nazaj doli na 31c od tone, kot je bilo takrat. Menda se v tem hudo motijo. Res je tu dosti črnih Nacevov, ki redno zahajajo v cerkev, ravšje kakor bi kaj podelali na vrtovih, ampak mogotci radi teh še ne bodo mogli počenjati kakor bodo hoteli.

Včasih se pomenim kaj s tistimi, ki tako redno hodijo v cerkev, ki jim na prigovarjanje rečim, da nič ne verjamem v njih vere in cerkev. Pa mi odgovarjajo, da je treba živeti tako, kakor pravi sveto pismo. Po mojem je pa sveto pismo kakor kaka druga knjiga. Največje koristi je sveto pismo za knjigarje, ker jim nosijo razpečane knjige denar. Le toliko je slabša knjiga svetega pisma od drugih poučnih knjig, ker nima pravega koristnega nauka. Res so dobri nauki tudi v svetem pismu, pa kaj nam pomagajo, če se dajo tolnačiti na toliko različnih načinov, da so nazadnje človeštvu le škodljivi.

Najrajši bi nekateri videli, da bi zašli nazaj v čase, kakor so bili pred 65 leti. To pokazujejo s tem, kar verujejo prav vse, kar jim zapove duhovščina in so jim izkoriščevalski kapitalisti posvetila gosposka, katero je treba ubogati po njih naukih. Naj se gre solit tak nauk, ki nam nalaga same jarme.

V starem kraju sem pustil vse, kar me je še vezalo na cerkev, ker vse skupaj ni bilo drugega kot suženjske okove, da sem prišel v držico večje svobode svoboden sam. Prav nobenemu črnosuknjcu ne verujem, temveč le to, kar mi velela zdrava pamet.

Poznal sem župnika v starem kraju, ki je župnikoval v pol ure od nas oddaljeni vasi. Duhovni gospod si je najel fijkarja, da ga bo odpeljal v faro, kjer so imeli klerikalec blagajno. Čim sta dospela na mesto, je župnik naročil fijkarju, naj ga počaka, ker bo prece nazaj. Moč pa je čakal in čakal božjega namestnika. Tri je že bila ura jutraj, pa ga še ni bilo. Kaj je bilo vzrok dolgega ponočnega čakanja, je fijkar izvedel drugi dan. Gospoda je bila zadržala noštarica. Ob pol štirih jutraj je gospod v vsi vihri prišel k fijkarju, akošil na voz in hitel vevrati: Hlito! Janex, zdaj pa le hitro odpelji!

Pregnali so ga bili trnovski fantje. Drugi dan so ljudje našli nekaj vrhnje obleke pred štaučno, poleg pa pismo poštarice. Tercijalke so stavile skupaj zvedave glave in se repenile nad hudobnimi pijanci, ki so napadli gospoda.

Pozdrav zavednim delavcem! — Frank Vičič, tajnik društva št. 157.

Bridgeport, Ohio. — Tudi jaz se hočem oglasiti, čeprav mi vedno piše enilo, ki se je valed neprestanega deževja menda navzelo vode. Že bi bilo čas, da bi poslali protest nebeškim bogovom, ki nas hočejo kar zaliti z dežjem.

Ko smo čitali iz male naselbine glas, da bodo 30. maja priredili igro "Divji lovec", nas niso radi dolgočasa nebeški bogovi in prav nič oyrilali. Vsešli smo se na motovilo in oddrdrali po ovinkih zapadnoviržinskih holmov doli proti Washingtonu, Pa. Kot nalašč se je bilo tisti dan izistilo nebo, da nam je bilo lepše potovanje, akoprav je še vedno pihalo od severa. Motovilo je drdralo naprej svoje pot okoli Canonsburga, čez Bridgeville. Sopotniki so že vpraševali, kdaj pridemo v naselbino. Zavili smo še okoli Coverdala in po glavni cesti proti Library. Iz ozke dolinice smo zavozili na odlišne naših rojakov. Na hribčku se prto plan, koder se razprostirajo je kakor graščina pokazala visoka stavba — Narodni dom ter kot ga nazivajo v Libraryju tudi izobraževalni in zabavni dom. Nasledili smo se bili, zato smo

se ustavili pri prvem Slovenceu — družini Intihar, da se odpočijemo od dolge vožnje ter okrepčamo. Zopet smo stopili v voz in odpeljali še kratko pot proti domu. Pri vohodu so nam doneli v uho pozdravi in v nos go silili vonji, katere je pozdravljali naš gospod Zelodec. Nekaj bo torej le, čeprav je mr. Vidmar, župan, pisal v št. 119, da so vsi obroči s sodov popokali. Vsi smo dobili dovolj, torej se ne morem prav nič pritoževati.

Treba je bilo v dvorano, da še dobimo stole, ali vsaj jaz sem bil že prepozen. Igra je pričela. Vprizoritev mi je prav dopadla, čeprav je bilo med igralci dosti novincev ter sem čul, da jim bo pri tej igri predla slaba. Rešili so vloge popolnno.

Vloge Kovača, Sajatovega Jureta s kladivom, županovega očeta, žena in deklet moram reči, da so bile po govoru in kretnjah častno rešene. Tonček berač je povzročil, da je bila igra slikovitejša. Stal sem do konca, čeprav so me nadlegovala kurja očesa, kajti igralci so res znali obrniti pozornost udeležencev na igro, ki jo vprizirajo. Tonček je povzročal mnogo smeha in spravil me je v dobro voljo. Če bom še naletel na igro, da bo igral on, bom imel usta še čez ušesa, ne samo do ušes, kakor sedaj.

Vsekakor častitam vsem igralcem, ki so takoj v začetku pokazali dobro voljo in v vztrajnim delom širijo zanimanje za naše dramske priredbe. To je tudi dobro, da bodo lahko nudili marsikak zimski večer razvedrila. Le vztrajno naprej.

Nikakor ne smem ostrašiti igralcev dramskega društva Orel v Bridgeportu, O., da so zadnji. Sedva so boljji, ker so stari igralci in bolj vajeni izvajati in poverjene vloge na odru. Reči pa moram, da jim nečesa manjka, namreč dobro bi bilo, da bi bili obnem tudi dobri peveci v zboru.

Naj še dokončam s posetom Libraryja. Po igri smo se kakor običajno vrteli. Domača godba iz Libraryja je ubirala tako dosledno in vabljivo, da bi bili kmalu pozabili iti domov. Kajne, Florjandek! Ko smo se naveličali vrte, smo se zopet naslonili na dogo, da so nam rudeli nosovi in so se krivile noge. Ura se je kosala s časom, kdo bo hitreje tekel in ko smo zapuščali dvorano so že odigrali "Three o'clock in the Morning".

Motovilo je drdralo po ovinkih, ponočne sove so se oglašale in nas spremljale. Drčali smo dalje, eden je kimal na to, drugi na ono stran, tretji pa je lovil komarje. K sreči nam je bil šofer Florjandek O. K., dasi se ga je lotevala visoka 'fibra'. Ni se bilo treba bati, da bi tolik z glavami po kakem washingtonskem bregu ali plašili armade žab po občestnih lužah. Srečno smo bili zopet doma, potokli se nismo, vendar nosimo velike in obvezane glave.

Hvala za potrebo Librarydom, zlasti družinam Intihar, Jerom in Groznik. — F. Rozina.

Japonska ni zaprta kitajskim delavcem.

Washington, D. C. — Japonska ne zapira vrat niti Kitajcem, niti nobenim drugim tujcem, je zatrdil japonski veleposlanik Hanikara, dasi je splošen vtis tak, da jih. In tudi prisilniškemu odseku je bilo večkrat zatrjeno to in postavljeno za zgled, po katerem naj se bi ravnale Združene države ter zapre vrata japonskim izseljencem. Vrhtega ni med Japonsko in Kitajsko nobene pogodbe, ki bi dovoljevala Kitajcem vstop v mikadovo deželo. Temu

Zastoj nadušljivim in mrzličnim bolnikom.

Besplačna poskušnja metoda katere lahko vsak uporabi brez vseh otežitev, zgube časa ali dela.

Mi imamo metodo za kontroliranje nadele in želimo, da to poskusite na nadele. Brez razlike ako ste bolni, imate vročino, ali če ste zdravi, ali če imate kašelj, ali če imate glavobol, ali če imate bolečine v mišicah, ali če imate bolečine v kosteh, ali če imate bolečine v srcu, ali če imate bolečine v želodcu, ali če imate bolečine v trebuhu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v nogah, ali če imate bolečine v rokah, ali če imate bolečine v vratu, ali če imate bolečine v hrbtu, ali če imate bolečine v glavi, ali če imate bolečine v očeh, ali če imate bolečine v ušesih, ali če imate bolečine v nosu, ali če imate bolečine v grlu, ali če imate bolečine v prsih, ali če imate bolečine v hrbtu,

J. Z. List — Los Angeles.

Slike premičnice kot umetnost.

(Dalje.)

Vse našete zahteve veljajo i-stotako za dramo kakor za kome-dijo; če se jih pri tej zadnji običajno manj upošteva, to seveda ni krivda umetnosti same, pač pa enih, ki je ali prav ne upoštevajo ali pa jo zlorabijo iz kakoršnih koli vzrokov ali v katerekoli na-pačne namene.

Lahko bi se dotaknil še različ-nih več ali manj važnih zahtev ki-nematografske povesti, a da se članek preveč ne raztegne, naj mi bo dovoljena le še par kratkih o-pazk glede onega že proverjalne-ga ameriškega — srečnega kon-ca — "happy ending".

O njega upravičenosti in umet-niški veljavi so si mnjenja precej nasprotna: medtem ko Evropejci vobče trdijo, da je naravnost sme-šen, nesmiseln, neumetniški in ne-znosen, ker že kar vnaprej vemo, da se bosta "junak" ameriškega filma, kojega so ravnokar posta-vili mehiki banditi ob steno, da ga ustrelje, in "junakinja", koja drži istočasno v svojih ostrih krempljih divja zver sredi cen-tralnofriškega pragozda, vkljub vsemu vendarle rešila, sešla, se poročila in tako končno srečno u-živala vse sladkosti zakonskega življenja, trde o njem ameriški filmski kritiki in umetniki dru-gače. Po njih naziranjih bi bilo napačno in krivično, da bi pustili končati nesrečno osebo, ki so se borile trdo in s poštenim, dobrim namenom skozi šest ali osem zvit-kov (reels) filma in si pridobile naše popolne simpatije, ker tak-nauk bi bil naravnost demoralizirajoč za občinstvo; človeštvo se splošno bori in trudi za napredek, za izboljšanje tako splošnih polum kakor svojega osebnega položaja ter zato naravno pričakuje nagrade za samozatajevanje in povračila za prestane svoje muke in napore; film pa v bistvu ni nič drugega kot nekaj umetniški od-sev resničnega življenja, torej je pričakovati tudi v njem istih zaključkov kot v pravem življenju; če tedaj pustimo končati junaka ali junakinja po vseh prestalih prizadevanjih, bojih in naporih nesrečno, potem — "what's the use of all the struggle in the life?" Poleg tega pa baje — in to baje bo lahko tudi najbolj odločilen — ameriško občinstvo ta-kih filmov sploh ne mara in ne poseba gledati, ki bi jih hotela kazati večkrat. Pač vse skupaj stvar osebnega ukusa, nazorov in pa — kramarije.

B) Igranje.

Osebe igrancev, ki predstavljajo različne značaje, so one, ki jih dandanes največ in najraje kriti-kujemo, kadar govorimo o filmih "Oh, Antonio ali Norma, Alice itd. mi ni topot pa res čisto nič ugajal —", je prvo kar slišimo, ko zapuška gruča prijateljev in prijateljic po končani predstavi gledališko dvorano.

Res je, da nas zadovolji nastop in izvajanje filmskega igralca, za-hteva dandanes že precej dobre-ga in izurjenega umetnika ali u-metnice.

Lastnosti in spretnosti, ki si jih mora prisvojiti dober filmski igra-lec, se v splošnem, če odštejemo glas, ne razlikujejo mnogo od o-nih igralca na odru, izvemši po-sebne slučaje, ki zahtevajo izred-no dobrega jahača, plavača, ska-kača, sploh sportsmana ali atle-ta, četudi si zna filmska industri-

ja ali umetnost tudi v takih slu-čajih pomagati na tisoč in en na-čin.

V splošnem mora biti vedno glavni cilj dobrega igralca, da je njegovo igranje naravno, to je, kolikor mogoče natančen, pose-nek vedenja, kretanja in obrazne mimike značaja, ki naj ga pred-stavlja. Da pa to lahko doseže, mora ne samo študirati in kritič-no opazovati vsakdanje življenje, temveč poznati mora vsaj do go-tove meje tudi navade, noše in druge tipljenosti različnih časov v zgodovini in različnih delov sve-ta. Maskiranje obraza, ki je, mi-mogrede rečeno, precej različno od maskiranja gledališkega igral-ca, je zopet posebna umetnost, ki je pripomogla že marsikateremu filmskemu igralcu do njegovega uspeha ali pa poraza.

Tip, maska, kostum, kretanje in mimika igralca mora biti, kot sem že omenil, v popolnem sogla-sju z značajem osebe, koja pred-stavlja. Dober igralec se bo zato tudi po možnosti držal le vlog, ki odgovarjajo njegovemu notra-njemu neprislusnemu umetniš-kega temperamentu. Zato vidimo Douglasa Fairbanka vedno le kot šilega, zdravega, poskočnega in veselega mladca, Williama S. Harta kot odločnega, neustrašne-ga, predrznega junaka, Lona Cha-neya kot odurnega, zavratnega, hudobnega, pohabljenega in za-ničevanja vrednega spletkarja, Mary Pickford kot živahno, sim-patično, mlado, malce poredkano deklico itd. Pri pomožnih znač-ajih in pa pri "množici" zahteva naravno niso tako stroge in na-tančne, ker njihov namen je pred-vsem izpopolniti razne vrzeli med vodilnimi značaji ter — pri "gne-či" (mob) — ustvor celokupnega razpoloženja in odgovarjajočega

kinematografski direktor je o-ni nevidni general, ona tajna, a vsemogočna, odločujoča sila, ki je bolj kot kdo drugi odgovoren za končni rezultat vsakega filma. Kar je za oder režiser, to in mor-da več je v filmih direktor; nje-ga se na platno nikdar ne vidi, pač pa se ga tolikanj bolj čuti.

Scenarist, igralec, fotograf so pravzaprav le orodje, s kojim filmski direktor izraža svoje u-metniško mišljenje in svojo ustva-rjačo umetniško zmožnost.

Film, kakor po večini vsako drugo večje delo, je plod sposob-nosti in dela mnogih, ki so delo-vali skupno z enim in istim kon-čnim namenom. Zato je tudi umlji-vo, da se pojavljajo tekom njego-ve proizvodnje vsakega važna vprašanja, ki si deloma nasprotujejo in ki zato rabijo neke višje in-stance, nekega višjega sodnika, ki ima v njih zadnjo, odločilno besedo. In ta najvišji, zadnji sodnik, kar se tiče filma v teku produk-cije, je njegov direktor.

Scenarija ali vsakokratno oza-dje slike, igralsko osebje, kostu-mi, način in vsopred prizorov, na-čin igranja, celo fotografija in razsvetljava posameznih prizorov itd., vse mora biti odobreno po njem, ker za vse je moralno odgo-voren. Seveda, direktor pa tudi ni vsegaveč in zato je jasno, da rabi in posluša nasvete vsako-vrstnih strokovnjakov in izveden-cev v posameznih strokah; zato je tudi treba razumeti njegovo vse-občo odgovornost pravilno, to je v meri, kakoršno določajo razme-re, pod kojimi je bil film vsta-rjen.

Pravi prostor direktorjev te-kom filmovanja posameznih scen je tik pred oziroma pod fotogra-fično kamero ali pa vsaj v njeni kar najbolj neposredni bližini, ker tako ima glede razporedbe po-sameznih predmetov in kretanja oseb natančno isti vtis, isto pers-pektivo, kakor jo bo kasneje ime-lo gledalstvo. Električna razsvet-ljava, delo fotografa, nastop i-gralcev, godba, ki navadno spre-mlja produkcijsko itd., vse se vrši natančno in točno po njegovih poveljih, po znakih njegovega ro-ga (megafona) ali piščalke.

(Konec prihodnjic.)

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

"AMERIKA"

Proslavljen v poeziji in prozi, ni bil zgodovinski pohod na konju Paula Revere vendar nikdar obdan s takimi pretresljivimi, po-mentljivimi in drznimi podrob-nostmi kot je v D. W. Griffith-ovi "Ameriki", ki je fotodrama-tičen epos vojne za neodvisnost. "Amerika" je prvič predvajana v Auditorium gledališču.

In film g. Griffitha stavi na-ravnost na laž Longfellovo pe-se-m o tistem jahanju, kajti dočim pravi pesnik, da "težko kak da-nes živeči človek se spominja tistega slavnega dne in leta", do-kazuje burno ploskanje, ki po-zdavlja vsak udelec podkev Reverejevega konja, da se žene in otroci ravno tako kot možje vrlo dobro spominjajo Paula, njegova vranca ter njuno zgodovinsko po-tovanje.

Bili so že mnogokrat slikani na film dirkalni konji; v kinogledi-

Paul Revere na konju, slikan na filmu "Amerika".

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali želiš snati pravilno pisat in čitat angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj